

Raadsinformatiememo

Datum maandag 5 oktober 2020
Ons kenmerk 20.050792
Aan De gemeenteraad en steunfractieleden
Kopie aan
Van College van burgemeester en wethouders
Steller René Vrieswijk
Onderwerp Raadsinformatiememo Tarieven afvalstoffenheffing

Geachte dames en heren,

Via deze weg informeer ik u over de ontwikkelingen en uitgangspunten die de grondslag vormen voor de afvalstoffenheffing tarieven 2021.

Inleiding

Gemeente Schagen en HVC dragen gezamenlijk zorg voor een ordentelijke afvalinzameling. Denk hierbij aan het ophalen van huishoudelijk restafval, gft/e, oud papier, plastics en grofvuil aan huis, alsmede het inzamelen van glas en textiel bij de (wijk)winkelcentra. Een twintigtal verenigingen helpen bij de oud papier inzameling en ontvangen hiervoor een papiervergoeding. Daarnaast wordt in Schagen door HVC een afvalbrengrstation gebezigd waar inwoners kosteloos hun grofvuil gescheiden kunnen inleveren. Ook wordt grofvuil kosteloos bij inwoners thuis opgehaald.

Zwerfafval op strand en straat wordt voorkomen door de plaatsing van allerlei openbare afvalbakken, alsmede de inzet van de gemeentelijke straatveegmachine en het werkvoorzieningsschap PRO (leggen afvalbakken). Via de gemeentewerf worden allerlei bedrijfsafvalstromen zoals boomhout, houtafval, puin, veegvuil, tuinvuil & houtsnippers, bedrijfsafval, etc. van de gemeentelijke onderhoudsdienst afgevoerd.

Kosten en opbrengsten

De kosten van alle bovengenoemde maatregelen en inspanningen (overigens niet limitatief) worden jaarlijks begroot en binnen de afvalstoffenheffing verrekend op basis van 100% kostendekkendheid. Want beleidsuitgangspunt is dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend dient te zijn. De jaarlijkse kosten (en opbrengsten) van de afvalinzameling staan echter niet vast en worden door externe factoren beïnvloed.

De coronacrisis is een dergelijke externe factor en heeft een significante invloed op de afvalinzameling, afvalverwerking en afvalvermarketing. Er is sprake van een aanmerkelijke stijging van de tonnages huishoudelijk afval. De retouropbrengsten van de waardevolle stromen staan door problemen in de verwerkingscapaciteit en afzet(on)mogelijkheden onder druk. Voor kalenderjaar 2021 hebben deze (externe) factoren een kostenverhogend effect en dienen derhalve in de tarifiering afvalstoffenheffing 2021 ingerekend te worden. Daarmee wordt recht gedaan aan het beleidsuitgangspunt dat de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend is.

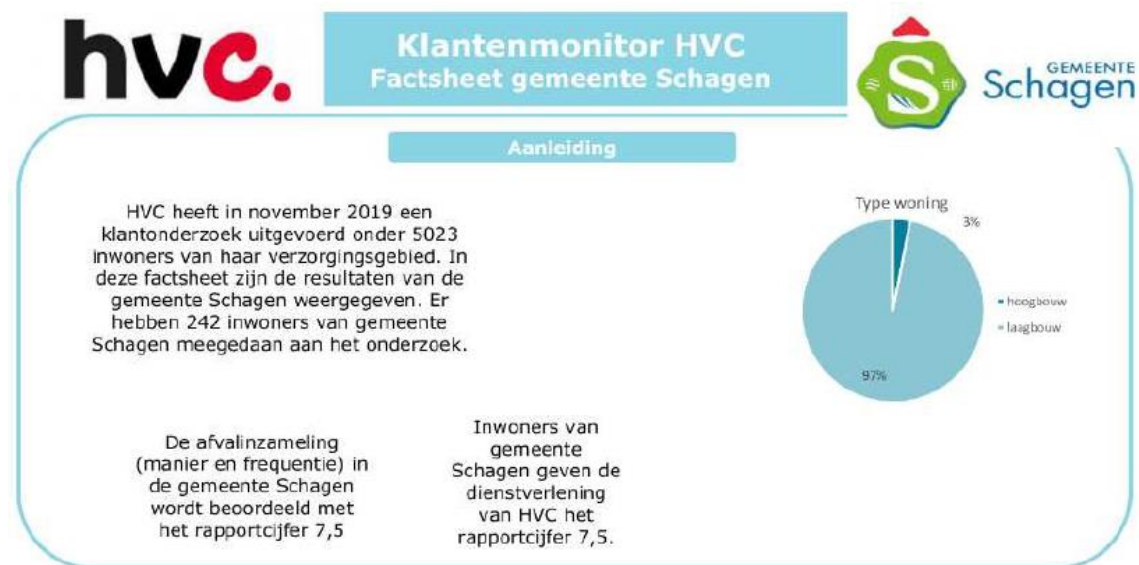
Afvalstoffenheffing

Voor de uitvoering van haar publieke taak (een ordentelijke afvalinzameling) rekent gemeente Schagen afvalstoffenheffing bij alle woonhuisaansluitingen (1-persoons, 2/3-persoons, of 4-en-meer persoons). Deze afvalstoffenheffing dient 100% kostendekkend te zijn en mag derhalve niet meer en ook niet minder bedragen dan de rekensom van alle kosten die te maken hebben met afval minus de opbrengsten die afval genereert als grondstof, gedeeld door het aantal woonhuisaansluitingen (plusminus 20.600) binnen de gemeente Schagen.

Gemeente Schagen kent een degelijke en solide afvalinzameling en afvalverwerking. Deze werkzaamheden worden samen met de afvalvermarketing uitgevoerd door HVC. Gemeente Schagen is via de overeengekomen dienstverleningsovereenkomst 2017 (DVO) opdrachtgever en HVC opdrachtnemer. Tevens is gemeente Schagen mede-aandeelhouder van HVC.

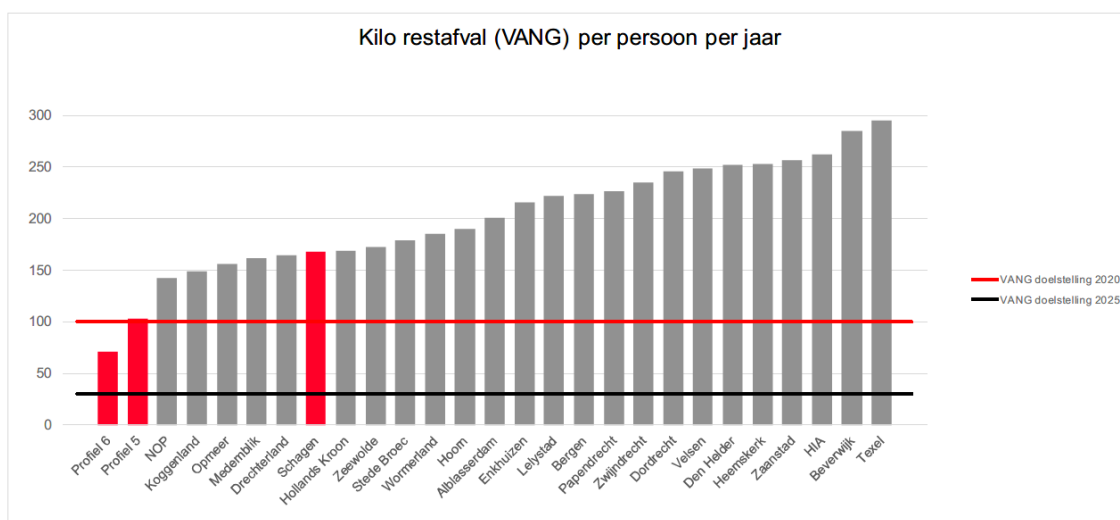
Serviceniveau

Het serviceniveau binnen deze overeengekomen DVO is hoog. De diverse inzamelvoorzieningen zijn nieuw & proper en extra faciliteiten zoals de grofvuilroute en het afvalbrengstation zijn kosteloos. In diverse kernen (bv. Schagen, Petten, 't Zand) is de gemeente Schagen gestart met de nieuwe (gewenste) afvalinzameling namelijk: gft/e + plastics + papier via aparte afvalcontainers 'aan huis' en het restafval via ondergrondse afvalcontainers 'in de wijk'. Gemeente Schagen is tevreden over opdrachtnemer HVC en ook de inwoners geven de manier en leegfrequentie waarop gemeente Schagen de afvalinzameling heeft georganiseerd en de wijze waarop HVC de dienstverlening vervolgens uitvoert een hoog rapportcijfer, namelijk een 7,5.

Millieuresultaten

De milieuresultaten in Schagen zijn goed. Door de gefaseerde invoering van de nieuwe afvalinzameling (=waardevolle stromen aan huis en restafval op afstand) zijn de milieuresultaten sinds 2016 telkenmale verbeterd. Schagen behoort inmiddels tot het gezelschap van de best presterende gemeenten van HVC. Met 168 kg restafval per inwoner per jaar bevindt gemeente Schagen zich in het linker rijtje van het gemeentevergelijk van de VANG-doelstellingen. De VANG doelstellingen van 100 kg restafval in 2020 en 30 kg restafval in 2025 zijn echter nog niet gehaald.

Kostenniveau

Tegenover serviceniveau en milieuresultaten staan kosten. De kosten van een degelijke en solide afvalinzameling en milieuvriendelijke afvalverwerking worden bij de inwoners in rekening gebracht via de gemeentelijke afvalstoffenheffing. Verhoudingsgewijs wordt de afvalstoffenheffing voor 75% bepaald door het dvo-tarief van HVC en voor 25% door eigen toerekenbare kosten op het onderwerp afvalinzameling en -verwerking. Hierbij kan worden gedacht aan: inzamel- en afvoerkosten van openbare afvalbakken (inzet eigen gemeentelijke dienst en PRO), inzet gemeentelijke veegmachines, kosten van invordering & verhaal & kwijtschelding, papiervergoeding aan verenigingen en instellingen, BTW, afvalstoffenbelasting aan het Rijk, etc.

Een hoog serviceniveau en de goede milieudoelstellingen kent ook zijn prijs. In onderstaande tabel zijn de tarieven van de afvalstoffenheffing 2020 van de gemeenten in de regio vergeleken.

Afvalstoffenheffing 2020	Koggenland	Medemblik	Hoorn	Hollands Kroon	Bergen	Stede Broec	Schagen	Opmeer	Drechterland	Enkhuizen	Den Helder
1-persoons	236,39	256,42	258	229,32	263	247,80	276	269,80	273	282	284
2/3-persoons	nvt	nvt	nvt	325,20	nvt	nvt	323	nvt	nvt	nvt	nvt
4/etc-(meer)persoons	317,79	340,13	346	353,52	350	367,80	350	367,20	378	402	427,44
Extra grijze restcont.	120,32	102,32	x	132	190	x	170	120,32	x	x	x
Afvalstoffenheffing gem.	277,09	298,27	302	302,68	306,50	307,80	316,33	318,50	325,50	342	355,72

Over het algemeen varieert de gemiddelde afvalstoffenheffing tussen € 300,- en € 325,-. In gemeente Schagen bedraagt de gemiddelde afvalstoffenheffing € 316,33. Gemeente Schagen neemt daarmee een middenpositie in. Gemeente Koggenland, gemeente Enkhuizen en gemeente Den Helder nemen afwijkende posities in. Met een gemiddelde afvalstoffenheffing van € 277,09 heeft Koggenland een afwijkende lage afvalstoffenheffing. Dit laat zich verklaren doordat Koggenland zeer goed presteert en weinig restafval genereert. De afvalstoffenheffingen van Enkhuizen (€ 342,-) en Den Helder (€ 355,72) zijn daarentegen afwijkend hoog. Dit laat zich verklaren doordat Enkhuizen en Den Helder juist slecht presteren en veel restafval genereren. In zijn algemeenheid geldt dat de afvalstoffenheffing laag kan blijven als de hoeveelheid restafval (en de daar bovenop komende afvalstoffenbelasting) per inwoner per jaar laag is.

Inrekening afvalstoffenheffing 2021

Voor de inrekening van de afvalstoffenheffing 2021 dient rekening te worden gehouden met diverse (externe) factoren. Onderstaande (externe) factoren hebben een kostenverhogend effect en dienen derhalve in de tarifiering afvalstoffenheffing 2021 ingerekend te worden.

Meer afval door Coronacrisis

Als gevolg van de Coronacrisis wordt er veel huishoudelijk afval genereert. Gezinnen blijven thuis waardoor meer huishoudelijk afval ontstaat. Voorts wordt dit versterkt doordat veel bedrijfsmatig afval in het huishoudelijk afval vloeit. Detailwinkels en restaurants bezorgen massaal hun goederen, producten, lunches en maaltijden aan huis. Hierdoor ontstaat extra veel (verpakkings)afval, zodat het huishoudelijk afval in omvang fors toeneemt. De afvalverwerkingskosten zullen daarmee eveneens fors toenemen. Een hogere afvalstoffenheffing is daarmee noodzakelijk.

Minder opbrengsten uit waardevolle stromen door Coronacrisis

Er is sprake van een aanmerkelijk prijsdaling van de waardevolle stromen. Dit is het gevolg van toenemend aanbod in combinatie met afnemende vraag en export. Naast de prijsdalingen van metalen en papier staat nu ook de verwerking en het prijsniveau van textiel onder druk. Door de daling van de afzetprijzen vallen de opbrengsten lager uit, hetgeen nadelig is voor de berekening van de afvalstoffenheffing.

Toenemende afkeurkosten op waardevolle stromen

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid over de 'vervuilingsvrije' inzameling van waardevolle stromen zoals: plastics, papier, textiel en glas. Indien de vervuilinggraad een bepaald percentage overschrijdt, wordt de vracht afgekeurd en alsnog (thermisch) verwerkt als restafval. Er is dan geen sprake van een retouropbrengst, maar juist extra kosten. Verwerkers van plastics, papier, textiel en glas worden steeds strenger aan de poort en de afkeurkosten stijgen hierdoor evenredig mee. Gemeenten krijgen dan ook steeds meer afkeurkosten doorberekend.

Verlaging van de inzamelvergoeding van de kunststof verpakkingen

De inzamelvergoeding voor het bronscheidingsmodel is door Ministerie – VNG – Afvalfonds Verpakkingen voor 2021 vastgesteld op € 245 per ton ingezameld PMD. Dit was in 2020 nog € 261 per ton ingezameld PMD. Op een totaaltonnage van 1.500 ton PMD in Schagen bedraagt de minderopbrengst derhalve € 24.000,-. Een lagere inzamelvergoeding op het ingezamelde plastic zorgt voor een lagere retouropbrengst en daarmee voor een hogere (gemeentelijke) afvalstoffenheffing.

Additionele tariefstijging gft/e

Als gevolg van de toenemende vervuiling in de fractie gft/e en de daarmee samenhangende aangescherpte kwaliteitseisen op compost is er voor 2021 sprake van een additionele tariefstijging van 7,25 per ton gft/e. Op een totaaltonnage van 7.000 ton gft/e in Schagen bedraagt de additionele kosten € 50.750,-. Gemeente Schagen verzet zich tegen deze door HVC plotselinge (in de aandeelhoudersvergadering van 28 mei 2020) aangekondigde tariefstijging.

Stijging afvalstoffenbelasting

De (rijks)afvalstoffenbelasting stijgt onverminderd door. In 2018 bedroeg de afvalstoffenbelasting €13,21 per 1.000 kg restafval. In 2019 was dit € 32,12 en in 2020 € 32,63 per 1.000 kg restafval. De hoogte van de afvalstoffenbelasting in 2021 is op dit moment ongewis. Verwacht wordt dat deze opnieuw geïndexeerd zal stijgen. De verwachte stijging van de afvalstoffenbelasting 2021 zorgt voor een stijging van de (gemeentelijke) afvalstoffenheffing.

Jaarlijkse inrekening van Consumenten Prijsindexcijfer (CPI)

Het DVO-tarief van de dienstverleningsovereenkomst stijgt jaarlijks mee met de Consumenten Prijsindexcijfer. Loonkostencompensatie. Voor kalenderjaar 2021 wordt vermoedelijk een CPI van 2% ingerekend voor wat betreft de verwerkingskosten en 2% voor wat betreft de algemene kosten en de inzamelkosten.

Ondergrondse restafvalcontainers Groeneweg (Schagen)

In Groeneweg (Schagen) wordt in 2021 naar grote wens van de papierinzamelende vereniging

(Wijkvereniging Groeneweg) ondergrondse restafvalcontainers geplaatst en (blauwe) papierbakken geïntroduceerd. De kosten van aanschaf en plaatsing van de betonputten alsmede de kosten van besluitvorming, communicatie en projectbegeleiding komen voor rekening van de gemeente Schagen en drukken daarmee (extra) op de begroting en derhalve de afvalstoffenheffing.

Wel heeft deze maatregel een gunstig effect op de vermindering van het restafval (voordeel voor gemeente Schagen) en de vermeerdering van papier (voordeel voor wijkvereniging Groeneweg). Doordat de retourinkomsten uit papier echter wegvloeit naar de papierinzamelende vereniging, zorgt deze wijziging voor een stijging van de afvalstoffenheffing.

Afvalstoffenheffing 2021

Op basis van het beleidsuitgangspunt van een 100% kostendeckende afvalstoffenheffing en door de eerder omschreven kostenverhogende (externe) factoren integraal door te berekenen ontstaan navolgende tarieven voor 2021:

Afvalstoffenheffing 2021	Kosten-dekkendheid	1-persoons	2/3-persoons	4/meer-persoons	Extra grijze restcontainer
Handhaven van huidig Beleidsuitgangspunt	100%	€ 281,5 (+2%)	€ 349 (+8%)	€ 379 (+8%)	€ 187 (+10%)

Gedifferentieerde tariefstijging

Dit is de voorgestelde wijze van tariefbepaling.

Het tarief van de 1-persoonshuishouders wordt louter geïndexeerd. Daarmee wordt dit tarief beter in balans gebracht met de 1-persoonstarieven in de omliggende gemeenten. De tarieven van de 2/3-persoons en 4/meer-persoons stijgen met 8%. De nieuwe hogere tarieven zijn vermoedelijk niet afwijkend ten opzicht van de gemeenten in de regio. Zij krijgen immers met dezelfde kostenverhogende effecten te maken als Schagen. De tariefstijging van een extra (grijze) restafvalcontainer bedraagt 10%, dit om het gebruik ervan te ontmoedigen.

Begroting 2021				
		aantal	tarief	opbrengst
Stijging +2%	1 gebruiker	6.600	€ 281,50	€ 1.857.900,00
Stijging +8%	2 en 3 gebruikers	9.600	€ 349,00	€ 3.350.400,00
Stijging +8%	> 3 gebruikers	4.050	€ 379,00	€ 1.534.950,00
Stijging +10%	extra container	125	€ 187,00	€ 23.375,00
	totale opbrengst	geraamd		€ 6.766.625,00

Alternatieve tarievenbenaderingen

Generieke tariefstijging

Er wordt een generieke tariefstijging van 6,5% toegepast voor zowel de 1-persoonshuishouders als de meerpersoonshuishouders. De nieuwe hogere tarieven voor de meerpersoonshuishouders zijn vermoedelijk niet afwijkend ten opzicht van de gemeenten in de regio. Het tarief van de 1-persoonshuishouders is daarentegen wel afwijkend ten opzicht van de gemeenten in de regio. Die bedraagt in Schagen dan substantieel meer dan in de omliggende gemeenten, zoals gemeente Hollands Kroon. De tariefstijging van een extra (grijze) restafvalcontainer bedraagt 10%, dit om het gebruik ervan te ontmoedigen.

Afvalstoffenheffing 2021	Kosten-dekkendheid	1-persoons	2/3-persoons	4/meer-persoons	Extra grijze restcontainer
Handhaven van huidig Beleidsuitgangspunt	100%	€ 293 (+6,5%)	€ 344 (+6,5%)	€ 372 (+6,5%)	€ 187 (+10%)

Op moment van schrijven is echter nog niet bekend welke tarieven de omliggende gemeente

voor 2021 zullen voorschrijven. Deze zullen eveneens stijgen. Ook zij ondervinden immers financiële nadelen van de eerdergenoemde externe factoren.

Begroting 2021				
		aantal	tarief	opbrengst
Stijging +6,5%	1 gebruiker	6.600	€ 293,00	€ 1.933.800,00
Stijging +6,5%	2 en 3 gebruikers	9.600	€ 344,00	€ 3.302.400,00
Stijging +6,5%	> 3 gebruikers	4.050	€ 372,00	€ 1.506.600,00
Stijging +10%	extra container	125	€ 187,00	€ 23.375,00
	totale opbrengst	geraamd		€ 6.766.175,00

Het tarief van een extra grijze restafvalcontainer stijgt met 10%. Daarmee wordt het juiste scheidingsgedrag van vermindering van het restafval per inwoner per jaar middels een financiële prikkel gestimuleerd. Extra afvalcontainers voor plastics, gft/e of papier zijn daarentegen kosteloos. De bovengenoemde tariefswijzigingen in het primair (voorgesteld) advies en een secundair (alternatief) advies zorgen voor een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing.

Bevriezen en indexerende

Beleidsuitgangspunt is een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing. Een alternatief zou kunnen zijn dit beleidsuitgangspunt te verlaten. Met betrekking tot de tarieven zou je dan meerdere alternatieven kunnen bedenken. De alternatieven 'Bevriezen' en 'Indexatie' zijn in dat geval echter de meest voor de hand liggende alternatieven.

Afvalstoffenheffing 2021	Kosten-dekkendheid	1-persoons	2/3-persoons	4/etc-(meer)persoons	Extra grijze restcontainer
Alternatief 'Bevriezen'	96%	€ 276 (+0%)	€ 323 (+0%)	€ 350 (+0%)	€ 187 (+10%)
Alternatief 'Indexatie'	98%	€ 281,5 (+2%)	€ 329 (+2%)	€ 357 (+2%)	€ 187 (+10%)

Bovengenoemde alternatieven staan haaks op het huidige beleidsuitgangspunt. Ook ontbreekt de noodzaak hiertoe. De nieuwe tarieven zijn vermoedelijk niet afwijkend ten opzicht van de gemeenten in de regio. Er is weliswaar sprake van 'weer' een tariefsverhoging, maar de aanleiding daarvan is goed te beargumenteren. Inwoners maken ook gretig gebruik van onze kwalitatief hoogwaardige afvalinzameling en milieuvriendelijke afvalverwerking binnen de gemeente Schagen. Binnen de Coronacrisis is afvalinzameling en afvalverwerking een vitaal proces. Voor de armlastige inwoners zijn er ruime mogelijkheden voor kwijtschelding van de afvalstoffenheffing. Ook deze kwijtschelding van de afvalstoffenheffing zit opgenomen in de inrekening van de afvalstoffenheffing.

Noodzaak tariefstijging

Een collectief geregelde afvalinzameling is om allerlei redenen gewenst, verplicht en noodzakelijk. Dat hiervoor door de burger betaald moet worden middels de afvalstoffenheffing is eveneens logisch. Een stijging van deze afvalstoffenheffing is niet fijn. Onder de gegeven omstandigheden echter feitelijk onvermijdelijk bij vasthouden aan het uitgangspunt van een 100% kostendekkende afvalstoffenheffing. Prijs- en loonstijgingen (cpi) zijn kostenstijgingen die simpelweg in de afvalstoffenheffing integraal doorberekend worden. Ook de stijging van de afvalstoffenbelasting van het Rijk wordt integraal doorberekend in de afvalstoffenheffing. Daarnaast zijn er heftige Corona-omstandigheden en dientengevolge marktontwikkelingen die nopen tot de tariefstijging.

Consequenties loslaten uitgangspunt kostendekkendheid

Bij handhaving van het huidige beleidsuitgangspunt van 100% kostendekkendheid zijn er geen financiële consequenties. Indien wordt overgegaan tot het alternatief 'Bevriezen' of 'Indexatie' zijn er wel financiële consequenties.

Omdat de stand van de Reserve Afvalstoffenheffing € 0,- bedraagt komen deze financiële consequenties rechtstreeks ten laste van de Algemene Reserve en hebben daarmee een negatief effect op het weerstandsvermogen. Zie onderstaande tabel.

Afvalstoffenheffing	Kosten dekkendheid	Financiële consequenties	Ten laste van
Advies: Handhaven van huidige beleidsstandpunt	100%	0	n.v.t.
Alternatief: 'Bevriezen'	96%	€ 288.000	Algemene reserve
Alternatief 'Indexatie'	98%	€ 159.000	Algemene reserve

De genoemde financiële consequenties zijn structureel van aard.

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De portefeuillehouder,

Hans Heddes